

előhúzni, kisimogatni s az arcomhoz szorítani! Megcsókolni! Azt sem bánám, ha napi tizenöt órát kellene benne robotolni...

Még tízezer éve megkövült őseink életmódját is vállalnám. Szívesen csiholnék tüzet naponta egy nyirkos barlang fenekén. Dideregnék kérges állatbőrben, virrasztanék a titokzatos dzsungelben, lihegnék tikkadtan a sivatag izzó homokján, csak élni hagyna. Élni!

Hahaha! Gondoltad volna meg előbb! És különben is...

SZIGNÁL

Halk pattanás a sisterső rádióban. Még egy, aztán újabb kettő. Meleg zúgás.

Ünnepélyes-vidám klarinéthangon csendül fel a szignál.

Bársonyos női hang:

— Kedves hallgatóink! Műsorunk az adóállomás felett átvonuló zivatar miatt szünetelt. Folytatjuk hangversenyünket. Következik: Haydn Évszakok című oratóriumának...

MUZSIKA

Halk morgás.

Puha petyegés az ablaküvegen.

Esőcseppek!

A rádióhoz lép. Felerősíti. A hangok ujjongó hullámzással csapódnak a falakhoz. Rezonálnak a kicsiny szoba apró tárgyai. Csilingel a szekrénykén a pohár, peng az asztalon a fakó tálca, s zümmögnek a fehér papírlapok.

Szárnyal a muzsika. Egy-egy recsenés jelzi még a tovahaladó természeti tűzijáték útját.

Az ablakhoz siet. Kitarja a széles szárnyakat, felhúzza a redőnyt.

Apró villám csillan a nyugati égbolton.

Sűrűsödnek a cseppek.

Fürge szél csapja arcába a langyos, sikos vizet.

— Ideért — sóhajtja.

Fejét előrenyújtja. A haja is nedves már Tarkóján kis patakká gyűlnek össze a cseppek, majd sietve lefutnak a nyakába...

BUDAI BALOGH SÁNDOR

AZ ÖREGASSZONY ÉS A KISFIÚ

Az öregasszony becsukta maga mögött a szobaajtót, és az asztalhoz ment. Ott leült egy székre, gyorsan levetette a cipőjét, és harisnyában visszasurrant az ajtóhoz. Hallgatózott.

Ica nagy csörömpöléssel mosogatott a konyhában. Az öregasszony tudta, hogy az ott kint ómiatta zörög olyan eszeveszetten. Hogy bosszankodjék, hogy ne legyen nyugta. Minden este így csinálja. Szeretné innen elüldözni. De az öregasszony most nem sokat törődött a zajjal. Figyelt. Fülét az ajtóra tapasztva, behunyt szemmel, hogy jobban halljon. Várakozva, feszülten figyelt. Egy pillanatig mérgesen nézett az éjjeliszekrényen egyhangúan ketyegő ébresztőórára, majd tenyerét a szoba felé nyíló fülére nyomta, nehogy elmulassza a szavakat, amelyeket annyira várt.

— Józsika, gyere gyorsan, már fél hét. Na mássz már be a lavórba... De koszos vagy, szent ég!

Minden este ugyanazzal a hangsúllyal kiabálta ezeket a szavakat a nő. Hivalkodva: hogy neki van gyereke, akit csak meg kell mosdatni, és máris kis egészséges élet nevet rá. Ő asszony, anya, feleség: neki értelme van. Nem úgy, mint a benti szobában annak a vén banyának: se kutyája, se macskája. Vihetnék már Rákosra.

— Azt várhatod — suttogta az öregasszony az ajtó mögött, amikor idáig jutott gondolataiban. Átlát ő a szitán. A szoba fáj neki meg a férjének, a Józsinak. Nem volt itt semmi baj még pár évvel ezelőtt. Akkor még legény volt a Józsi. A nőt valami kocsmában ismerte meg. Az meg jól megfogta magának. A Józsi azelőtt egész rendes gyerek volt. Ő nevelte hétéves kora óta, mióta apja-anyja elpusztult a háborúban. Sofőr.

Csak ez az Ica ne volna. Tavaly is miatta ült Józsi fél évet, valami feketefuvarért. Ennek a nőnek az isten köntöse is kevés! És az apja, az a vénember. Amiatt van minden. Az uszít. Tudja jól. Ide akar jönni lakni, mert Zugló messze van.

— Így szépen... Ne kapd el a fejedet, mert pofon csaplak! A füled még csupa szappan! Aztán gyorsan az ágyba! Ūristen, tíz perc múlva kezdődik a mozi!

A mozi. Amikor hazajött, véletlenül meghallotta, hogy Józsi meg Ica ma lemenni a sarki moziba. Valami óriásira festett plakát hirdette már napok óta, hogy izgalmas filmet játszanak. Szakállas férfit mutat az emelet magas kép, puska van a vállán, és az erdőben bujkál. Ő nem szereti az ilyeneket, csak amin nevetni lehet. Meg a német filmeket. Hosszú évekig élt Németországban: cselédeskedett. Mindenfelé, de legtöbbször Sziléziában. Annak már sok éve. Ūgy tudott németül, mint magyarul: egyiket sem teljesen. Lengyelnek született, de már nyolcéves korában Németországba került. Anyja szívesen odaadta, csak útjában volt a „szerelemgyerek”. Apja állítólag a kastélyban dolgozott az uraságnál. Aztán elutazott. Ő huszonhétben járt otthon, akkor még anyja élt, és elmondta, hogy az apja mindkettőjüket magával akarta vinni. De az anyja ott akart meghalni, ahol született. Pár év múlva — harmincegy őszén — ez sikerült is neki, miután egy özvegyember felesége lett, annak is szűlt három gyereket és tönkredolgozta magát.

— Meddig várunk még, Ica? — kiáltotta most a másik szobából Józsi. — Mi leszünk az utolsó! Mit tudsz annyit szuszogni?

— Ne ordíts már! Neked könnyű! Te csak hazajössz, aztán beülsz újságot olvasni. Nekem meg itt van az egész cirkusz... Ūnnep előtti bevásárlás, takarítás, sütés, gyerek!

Ica mindig nagyszájú. Most is biztosan szikrázik fekete szeme, és az a gonosz fintor rángatózik az arcán. De rút ilyenkor!

— Más dolgod sincs! Talán én csináljam? — üvöltötte ki a férfi.

De a sürgető mozi miatt most nem folytatták a veszekedést. Ennek sem lesz jó vége — gondolta magában Karolin, mert így hívták az öregasszonyt. Pár perc múlva hallotta, hogy mérgesen becsapták az előszobaajtót, és megcsikordult a zár.

A következő pillanatban már elfelejtette Józsit és Icát. Boldogan gondolta: egyedül van a lakásban Józsikával, a kisfiúval. Hányszor volt nála azelőtt a gyerek, minden percben beszaladt hozzá. Hozta a játékait, és órák hosszat eljátszott a kis szőnyegen. Emlékszik: először ő vett Józsikának marancsot. Azt hitte a gyerek, hogy labda, gurigázott vele.

A szén leégett a kis vaskályhában, és korgó zörgéssel megcsuszamlott. Karolin mérgesen fűjt felé: hallgass! Pszt!

— Lina! Lina! — hallatszott távolról a vékony gyerekhang. Az öregasszony rögtön feltépte az ajtót, és apró szökdécselésekkel rohant a fiúcskához. Józsika kis hálóingében ott állt már az ágyán, és kinyújtotta felé karjait. Milyen okos ez a csöppség! Az apja-anyja előtt nem szól hozzá; tudja, hogy

nem szabad — megtiltották. De mikor nem látják, már kacsint, már ránevet, már csókot dob. Érzi a gyerek, hogy szereti őt. Azelőtt mindig vett neki valamit szerény nyugdíjából. Csörgőt, cukrot és egyszer még egy sapkát is. De már több mint fél éve összevesztek, és azóta nem beszélnek. A lakbért is csak leteszi a daráló alá.

— Hogy vagy, Józsikám? — kérdezte most túláradó örömmel, és ragához ölelte a kisfiút.

— Lina... még nem vagyok álmos! — mondta a gyerek, miközben reménykedve az ajtó felé tekintett.

— Kijössz hozzám, jó? Nálam jó meleg van!

Már vitte is. A fiúcska hozzásimult, és úgy fogta át vattapuha kis kezével a nyakát, hogy teljesen elfelejtette sok-sok évét. Valami fiatal anyai hév surrant fáradt vérébe, és nagyon kívánta, hogy a szobája most végtelenül messze legyen.

Bent a tűz már szunyókált; hamar újraélesztette néhány fadarabbal. A régi divatú csillárban halvány kis körte sárgállott. Fényénél még sötétebb volt az ágy, a szekrény és az asztal. A sötétbarna most — és minden este — koromfekete volt, mint egy ravatalozó helyiségben. Az egyik udvari ablak már pár hete meghasadt. Lila posztó takarta a beteg üveget, de így is beszivárgott a hideg téli levegő. Most még a nagykendőjét is gyorsan odaszorította egy székkel. Majd visszament a másik szobába a fiúcska papucsáért.

— Lina, a kockákat is hozd! — kiáltotta utána Józsika, és leült a kályha mellé, a sámlira.

Az öregasszony, ahogy visszajött, felvette szemüvegét — ennek is törött volt az egyik szára —, és a vekkert maga elé tette az asztalra. Egy óra múlva le kell fektetni Józsikát, hogy mire azok hazajönnek, már aludjon — gondolta.

Józsika kíváncsian nézegetett szertesztét a régen látott birodalomban. Aztán váratlanul a benne gyönyörködő öregasszonyhoz fordult.

— Lina, neked nics kisfiad? — kérdezte komolyan.

Mit mondjon? Az igazat.

— Volt. Aztán meghalt. Beteg lett. Már régen, nagyon régen. Hatéves volt.

— És az apukája? — a szép, nagy barna gyerekszemek a szemébe kapcsolódtak.

Erre a kérdésre már nehezebb a válasz. Ezt még nem érti.

— Elment a háborúba, és nem jött vissza. — Ez így igaz is volt. Részben.

— Agyonlőtték? Puf-puf...? — a gyerek ráirányozta kis ujját, mint egy pisztolyt.

— Igen. Agyonlőtték... — És nem jött vissza, és nem vette el őt, pedig mikor elbűsúztak tizenötben a pályaudvaron, megígérte. Akkor ő már teherben volt, de még nem tudta.

— Én kapok kispuskát karácsonyra! — súgta most a gyerek a titkot. — Apu mondta...

Karácsonyra. Igen, hiszen holnap karácsony. Idáig mindig vett valamit Józsikának. Most nem lehet. Haragban vannak. Mert nem mosogatott az asszony után! Mert már mindig rá várt a sok szennyes edénnyel!

— Add ide a kisfiad képét! — Józsika szigorúan nyújtotta felé a kezét.

— Nincs kép... nem maradt... — dadogta zavartan. Akkor cseléd volt falun — hol volt ott akkor fényképész, és ki gondolt ilyesmire? A kis nadrágok, ingecskék is rég szétmállottak, hisz annak már negyven éve. Aztán lassan mozgó öreg eszébe jutott valami.

— Várj csak, Józsika... A hintaló még megvan!

A kisgyerek kíváncsi szemeitől kísérve ment a barna, kopott, nagyon ósdi szekrényhez, amelynek ajtói jajgatva tárultak szét. A hintaló egy öreg

csomagolópapírban a szekrény alján pihent, és várta az idők végződését. A festett lovacskafejből már csak az erősebben rajzolt szemek maradtak meg; a többi lepergett a hintalovakat is pusztító idő egyhangú rágásától. Olyan kopott volt a derék kis hintaló, a lehullt festék meztelen foltjaival, hogy inkább vedlett kutyának látszott, mint délceg paripának.

De a kisfiúszemek nem ilyenek látták. A gyermeknek valami megszépítő varázssugár mutatta meg a régi-régi játékokat, és a kis faállat szinte kihúzta magát az új dicsőségben.

— Gyí te, Ráró! — kiáltotta Józsi, és máris a hátán termett. A hintaló pedig vágtatott, mint a szélvész, át a szobán, mint egy gyönyörű mezőn. Néha ügetve, néha meg-megállva, megpihenve, de mindig újabb vágtára készen. Józsi arca kipirult az örömtől, az izgalomtól és vége-hossza nem volt a csatakiáltásoknak, az önfeledt kacagásnak.

— Gyí te! Hé! Erre! Gyerünk! Állj meg! Gyí te! Előre!

A szoba mintha megváltozott volna. Mintha a csillárban új és új fény gyűlna, mintha az ócska bútorok politurozva ragyognának, és még a három üveg szilvalekvár is vidáman csillogna a szekrény tetején.

Karola néni boldogan simogatta öreg szemeivel a ficáncoló kis kezeket, lábakat, hallgatta a csengő hangocskát. Az óra szerkezete azonban könyörtelenül lökte előre a mutatókat. Ha szíve lenne, most sokáig állna, és vele együtt minden: lent a mozi is. De nem lehet.

— Jaj, már vissza kell hogy fektesselek... Mindjárt itt lesznek! — és már kapja is fel a kisfiút.

— Lina... Lina... — lihegve kalimpál a gyerek az öreg kezekben —, a hintalovat is... hozd be!

Mit csináljon? Ebből baj lesz. Nyugtatja.

— Noked adom! A tiéd, de be nem szabad vinned...

— De... de... — és ahogy mondja, már sír a kisfiú.

— Jó... jó, hozom azt is! Mondd meg, hogy tőlem kaptad — karácsonyra!

— Már fekteti be a kis modern ágyba, és mellé állítja (talán káprázik az öreg szem?) a csillogó szemű falovat. Hangtalanul megsimogatja a gyerek fejét, és gyorsan visszalopózik. Kicsit rekedten, kicsit álmosan, de nagyon boldogan száll utána a hang:

-- Szervusz Lina...

Gyorsan eloltja a villanyt, és bebújik az ágyba. De már jönnek is. Ismét csikordul a zár. Ica nevet, Józsi morog valamit, hogy éhes, vagy mást, nem lehet jól hallani. Az öregasszony szívére szorított kézzel fekszik és vár. Mi lesz most? Semmi. Pár perc múlva teljesen elcsendesedik a lakás. Holnap karácsony. Talán megbékélnek, és Józsi megint bejöhethozzá, mint azelőtt? Reménykedve alszik el.

Másnap az öregasszony korán ébred. Eszébe jut az este. Hideg lehet kint. Ahogy lelép a padlóra, mintha jégre lépne. Kinyitja az ajtót. Lábánál a hintaló. Rajta egy cédula. Újságból tépték le. Az öregasszony beteszi a hintalovat a szobába, és az éjjeliszekrény fiókjában kutat a szemüvegért. A cédulát az ablakhoz viszi.

Tartsa meg az ócska holmiját

— ez van ráírva, semmi más. Megvonaglik az arca.

Az öregasszony nem sír. Rég nem tud már sírni, csak befelé fordul a szája. Némán visszacsomagolja a hintalovat, és elteszi a szekrény aljába. A lovacska szeme közömbösen bámul. Ostoba festékszem. Kint becsapódik az ajtó. Az asszony utána kiabál a férjének:

— Aztán karácsonyfát ne felejts el hozni!

A hang: az idegen, kellemetlen női hang a padlóréson, a törött ablaküvegen keresztül behatol a szobába. Az öregasszony szeretne sírni. Nem tud. Nem tud.